

суправаджаліся *галішэнцамі*. На могілкі труну аднавяскоўцы неслі на плячах або везлі на возе, а зімой на санях; пазбягалі запрагаць жарэбных кабыл ці коней, на якіх вазілі вянчаць і хрысціць. У праваслаўных труна была адкрытая, у католікаў — накрытая векам. На могілак труну неслі з харугвамі і крыжам (у пахавальным шэсці ўдзельнічалі звычайна ўсе жыхары вёскі). Пасля апошняга развітання на могілках труну на ручніках або на вяроўках апускалі ў дол (тут жа на могілках прысутнічаў святар, які служыў набажэнства). На магіле ставілі часовы крыж, які праз некаторы час замянялі больш даўгавечным або каменем. Пасля П. з могілак сваякі нябожчыка і прысутныя ішлі на *памінкі*. Самазабойцаў калісьці хавалі нямытымі і ў той адзежы, у якой яны сустрэлі смерць, а ў труну клалі прадмет, якім яны пазбаўлялі сябе жыцця. Хавалі іх за агароджай могілак або на месцы самагубства, у лесе, на скрыжаванні дарог. Памінкі рабіць забаранялася. У сучасных пахавальных абрадах назіраюцца элементы больш позняга паходжання: адразу пасля смерці чалавека спыняюць гадзіннік, завешваюць люстэркі, апранаюць чорнае адзенне, праводзяць грамадзянскую паніхіду з жалобнай музыкай, вянкамі і кветкамі.

Літ.: Пахаванні. Памінкі. Галашэнні. Мн., 1986.

У. А. Васілевіч.

ПАХАВАЊННЕ, х а ў т у р ы, цыкл сямейных звычаяў і абрадаў, звязаных з ушанаваннем памяці нябожчыка і праводзінамі яго ў апошні шлях. У старажытнасці на Беларусі існавалі пахавальныя абрады трупаспалення (агонь надзяляўся ачышчальнай сілай) і трупалажэння (замацавалася з прыходам хрысціянства). У традыцыйным абрадзе П. цесна перапляліся язычніцкія і хрысціянскія элементы, у якіх выразна выявіўся *культ продкаў*. Пасля смерці памыць і апрануць нябожчыка ў прыгатаваную ім загадзя («на смерць») адзежу, а таксама зрабіць труну і выкапаць дол на абраным месцы прасілі суседзяў. Абавязковым было чытанне над мёртвым псалтыра і адпяванне бацюшкам ці ксяндзом. У труну клалі грошы, любімыя нябожчыкам рэчы ці прылады яго працы, змену бялізны, што адлюстроўвала веру ў замагільнае існаванне. П. звычайна адбывалася на трэці дзень пасля смерці. У час вынасу труны з хаты ўслед сыпалі зерне, каб нябожчык не забраў з сабой дастатак сям'і, а спрыяў блізім у іх жыцці. Усе этапы П.

Пахаванне ў Бабровічах Косаўскага павета.
Фота 1934—37.